

Rijksoverheid

IAO0428G

Dashboard aanpak COVID-19

Maximaal controleren		
Capaciteiten toereikend?	Capaciteit is zorgelijk, maar trend is positief.	
Totaal aantal positief geteste mensen	37.845 (+655)	
IC-bedden bezet coronapatiënten	959 (-4) NB. Za 25 april; tevens 385 non-COVID op IC	
Aantal overleden personen	4.475 (+66)	
Beschikbaarheid zorgpersoneel	Beschikbaarheid hulpmiddelen	Testcapaciteit

Zorg voor kwetsbare personen	
Beperken fysieke en sociale contacten	Ziekteverzuim hoog, maar daalt
Voldoende opvang kwetsbare personen	Groei besmettingen mogelijk door andere registratie
Adviseren maatregelen personeel en mensen buiten ziekenhuis	
Oproepen om naar elkaar om te zien, zeker naar kwetsbare mensen	

Continuïteit vitale processen en samenleving	
Status continuïteit vitale processen	Personeel en middelen beschikbaar waardoor primaire proces goed kan functioneren.
Status continuïteit cruciale processen	Personeel en middelen beschikbaar waardoor primaire proces goed kan functioneren.

Caribische delen van het Koninkrijk	BES	CAS
Maximaal controleren		
Continuïteit vitale processen en samenleving		
Zorg voor kwetsbare personen		
Financieel/economisch		
Bijstandsverzoeken		

Dashboard COVID-19

Samenvatting – status 26 april

Duiding sociaaleconomische situatie	
Ontwikkelingen economie	Concrete cijfers zijn nog schaars, maar de beschikbare indicatoren duiden op een sterke krimp. De kans op een snel herstel (V-vormig) lijkt kleiner geworden. Dit komt mede omdat de verwachting is (o.a. van IMF, EC) dat de wereldhandel zwaar geraakt zal worden (>-10%), en niet in een jaar zal herstellen. Ook zijn er zorgen dat het virus herhaaldelijk de kop op kan steken na de eerste uitbraak.
Ontwikkelingen arbeidsmarkt	De arbeidsmarkt reageert vertraagd: er zijn geen grote effecten in maart, maar er wordt een grote dip verwacht in april , afgaande op het aantal ww-aanvragen. Personen met een zwakke arbeidsmarktpositie, o.a. flexers en bepaalde zzp'ers, zullen de grootste klappen vangen.
Voortgang sociaal-economische maatregelen	Er wordt flink gebruik gemaakt van het noodpakket.
Effecten maatregelen	Een voorzichtige conclusie is dat de noodmaatregelen het tempo van economische verslechtering doen afvlakken .

Maatschappelijke effecten	
Draagvlak voor aanpak/maatregelen	Risico op toenemend gevoel ongelijkheid t.a.v. financiële steun en beschermingsmiddelen. Zorgen over effectiviteit, betrouwbaarheid en anonimiteit apps. Onrust wordt verder gevoed indien (het gevoel heerst dat) steun ongelijk wordt ontvangen, of door onvoldoende draagvlak voor afgezwakte maatregelen.
Naleving	Aangescherpte maatregelen worden breed nageleefd; uitzondering vormen groepen jongeren. Ook tijdens Paasweekend werden maatregelen grotendeels opgevolgd.
Handhaafbaarheid	Aandacht voor groepen (jongeren) die maatregelen niet naleven. Door de langere duur van maatregelen kan, bij afname bereidheid tot opvolging, meer druk komen op handhaving.
Signalen van maatschappelijke onrust/openbare-ordeproblemen	De versoepeling van maatregelen voor bepaalde groepen (jongeren) vergroot gevoelens van ongelijkheid en doet dit een extra beroep op mentale weerbaarheid van kwetsbare groepen die niet onder versoepeling vallen.
Impact van maatregelen op de samenleving	Wankel evenwicht verlengen maatregelen of juist versoepelen: risico op groeiende ontevredenheid samenleving en afname draagvlak versus situatie waarin burgers grenzen van maatregelen verder gaan opzoeken bij te grote versoepeling.
Neveneffecten van de maatregelen	Aanhoudende zorgen over diverse schaduwcrises (economie, zorg, onderwijs)

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten

	Bron	1 apr	3 apr	6 apr	8 apr	10 apr	14 apr	17 apr	Duiding	Toelichting
Verpleeghuizen (verdenking) besmetting										
Verdenking van besmetting	EPD's	1447	1839	2079	2434	2498	3024	3291	- De beschikbare informatie over (verdenkingen van) besmettingen in de verpleeghuiszorg en de gehandicapten zorg is uitgebreid. In het dashboard zijn nu ook cijfers toegevoegd uit de administratie van het RIVM. Het is de bedoeling dat op korte termijn deze cijfers samengevoegd worden. Tot die tijd rapporteren we nog over de de cijfers uit de ECD' s en de cijfers van het RIVM. De cijfers uit de ECD's van 17 april laten opnieuw een groei zien van het aantal cliënten waarbij een besmetting is vastgesteld of waar sprake is van een verdenking. Verklaringen voor de groei zijn toename van gebruik van de registratie of een toename van het aantal besmettingen. Vanwege het testbeleid en de registratie effecten zijn de aantallen een onderschatting van de werkelijke aantallen. Verder blijkt uit de ECD's van leverancier YSIS (70.000 ECD's) dat er 745 mensen zijn overleden, waarvan er 470 waren getest en 245 werden verdacht. - Het RIVM geeft aan dat het aantal bevestigde COVID-besmettingen in verpleeghuizen 4.092 bedraagt (peildatum 14 april). Daarnaast laten deze cijfers zien dat het aantal nieuwe verpleeghuislocaties met minimaal bevestigde besmetting daalt. Het aantal besmettingen op reeds besmette locaties lijkt echter wel toe te nemen. Verklaringen voor de verschillen zijn dat deelname van de registratie in de ECD' s vrijwillig is, terwijl registratie bij het RIVM verplicht is. Ook missen een aantal grote zorgaanbieders in Brabant en Limburg in decijfers van de ECD' s.	Verloop aangesloten EPD's - T/m 29 maart was de basis 73.000 cliënten. - Met ingang van 31 maart ca. 100.000 cliënten. - De verwachting is dat dit gaat toenemen omdat meer EPD's aansluiten. Het betreffen registraties in de EPD's van de Wlz (intramuraal en extramuraal).
Bevestigde besmettingen op basis van test	EPD's	658	973	1211	1727	1975	2282	2733		Alleen gebaseerd op registratie YSIS (circa 73.000 EPD's).

	Bron	1 apr	3 apr	6 apr	8 apr	10 apr	14 apr	17 apr	Duiding	Toelichting
Verpleeghuizen (verdenking) besmetting Vervolg										
Bevestigde besmettingen op basis van test	RIVM			2754	3215	3699	4092			
Waarvan als overleden geregistreerd	RIVM						967			
Aantal locaties met minimaal 1 bevestigde COVID-besmetting	RIVM						900			
% locaties met minimaal 1 bevestigde COVID-besmetting	RIVM						40%			

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten

	Bron	30 mrt	1 apr	3 apr	6 apr	8 apr	10 apr	14 apr	Duiding	Toelichting
gehandicaptenzorg (verdenking) besmetting										Bron: RIVM - Het aantal gehandicaptenzorginstellingen wordt
Verdenking van besmetting	Database							600	Ook in de gehandicaptenzorg is een initiatief gestart om covid te registreren. In een onlinedatabase worden gegevens geregistreerd. Net als bij de verpleeghuiszorg worden afspraken gemaakt om deze gegevens aan te leveren bij het RIVM. In deze versie van het dashboard zijn de cijfers nog gescheiden. Verklaringen voor de verschillen zijn dat de onlinedatabase door 58 zorgaanbieders wordt gebruikt (vrijwilliger), terwijl registratie bij het RIVM verplicht is.	
Bevestigde besmettingen op basis van test	Database							189		
Waarvan als overleden geregistreerd	RIVM							94		
Bevestigde besmettingen op basis van test	RIVM							654		
Aantal locaties met minimaal bevestigde COVID-besmetting	RIVM							287		
% locaties met minimaal een bevestigde COVID-besmetting	RIVM							11%		

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten – ontwikkeling ziektemeldingen

Ontwikkelingen ziektemeldingen	Week 9	Week 10	Week 11	Week 12	Week 13	Week 14	Week 15	Duiding	Toelichting
Resultaten VVT								Week 15 - deze week geen cijfers uit de GGZ - laat zien dat het saldo van ziek- en betermeldingen evenals in de weken 13 en 14 negatief is, dus er zijn minder zieken. Dat geldt voor alle drie branches, in vrijwel alle regio's. De daling van het ziekteverzuim is (evenals in week 13 en week 14) het minst in de VVT (daling daar van -0,10, in GHZ -0,37 en in ZKH -0,31). Bekijk je de gehele periode van week 9 tot en met week 15 dan is het saldo in de drie branches nog steeds positief, wat duidt op een verhoogd ziekteverzuim als gevolg van Corona. Het saldo voor de VVT bedraagt aan het eind van week 15 +1,89%, voor de GHZ +1,36% en voor de ZKH +0,88%.	De gegevens in deze factsheet hebben betrekking op circa 25% van de werknemers in de onderscheiden zorgbranches. Per branche worden de volgende gegevens gepresenteerd: • Ziekmeldingen per week: percentage werknemers dat zich die week ziek gemeld heeft (+teken); • Betermeldingen: percentage werknemers dat zich die week beter gemeld heeft (- teken); • Saldo Ziek en Beter: verschil tussen ziek- en betermeldingen (+ meer ziek, - minder ziek). Een saldo van +0,5 betekent niet dat het ziekteverzuimpercentage met precies 0,5 gestegen is. Wel betekent een positief saldo dat het ziekteverzuim in die periode is gestegen en een negatief saldo dat het ziekteverzuim is gedaald. De gegevens zijn per dag beschikbaar. Maar omdat er een duidelijk weekpatroon inzit (veruit de meeste meldingen aan het begin van de week en daarna sterk aflopend) worden de gegevens op weekbasis gepresenteerd. De oorspronkelijke cijfers van week 9 tot en met 12 zijn met de registratie van week 13 bijgesteld. Het aantal vrijwilligers is buiten de cijfers gelaten.
Ziekmeldingen	2,31%	2,97%	3,66%	4,04%	3,10%	2,56%	2,08%		
Betermeldingen	-2,24%	-2,68%	-2,67%	-3,02%	-3,13%	-2,89%	-2,19%		
Saldo ziek en beter	0,07%	0,28%	0,99%	1,02%	-0,03%	-0,34%	-0,10%		
Resultaten GHZ									
Ziekmeldingen	2,15%	2,78%	3,60%	3,65%	2,27%	1,69%	0,99%		
Betermeldingen	-2,04%	-2,51%	-2,58%	-2,45%	-2,61%	-2,22%	-1,36%		
Saldo ziek en beter	0,12%	0,26%	1,02%	1,19%	-0,33%	-0,53%	-0,37%		
Resultaten ZKH									
Ziekmeldingen	2,59%	3,20%	4,20%	3,98%	2,67%	1,96%	1,51%		
Betermeldingen	-2,42%	-3,18%	-3,15%	-3,19%	-3,00%	-2,46%	-1,81%		
Saldo Ziek en Beter	0,17%	0,02%	1,05%	0,79%	-0,33%	-0,50%	-0,31%		
Resultaten GGZ									
Ziekmeldingen		3,44%	4,52%	3,87%	2,28%	1,40%			
Betermeldingen		-3,05%	-3,44%	-3,15%	-2,84%	-2,15%			
Saldo Ziek en Beter		0,39%	1,08%	0,72%	-0,56%	-0,75%			

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 2: Zorgen voor voldoende opvang van kwetsbare personen

	20 mrt	Toelichting
Capaciteit van niet-ziekenhuisbedden		
Huidige capaciteit in gebruik	1220	Bedden die momenteel bezet zijn
Extra capaciteit gerealiseerd	1986	Bedden die beschikbaar zijn, maar nog niet bezet
Maximaal beschikbare opschaling	3832	Beschikbare capaciteit te realiseren binnen geringe tijd
Totaal aantal bedden	7038	
Opvang kwetsbare kinderen		
Inzicht in het aantal meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling		Een inventarisatie (dd 30 maart) door het Landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVT) onder de 26 Veilig Thuis organisaties (VT's) laat zien dat er vooralsnog landelijk geen significante verhoging te zien is van adviesvragen en meldingen bij Veilig Thuis
Inzicht in het aantal gemeenten dat opvang geregeld heeft voor kwetsbare kinderen		

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 3: adviseren maatregelen voor personeel en mensen buiten het ziekenhuis

Stand 1 april 2020	Instructie PBM	Instructie tests	Vraag en aanbod in kaart brengen – op termijn
Algemeen			Richtlijnen en instructies zijn gereed.
Verpleeghuiszorg			
Gehandicaptenzorg			
Wijverpleging/thuiszorg			
Jeugdzorg			
GGZ			
Overig			

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 4: oproepen om naar elkaar om te zien, zeker naar kwetsbare mensen

Kwetsbare groepen	Standen
Dak- en thuislozen	Aanvullingen in week 15
Zelfstandig wonende gehandicapten	" " "
Mensen met psychische klachten	" " "
Mensen met geen of zeer laag inkomen	" " "
...	" " "

Continuïteit samenleving COVID-19 - Vitale en cruciale processen

Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Landelijk transport en distributie elektriciteit (A)		
Regionale distributie elektriciteit (B)		
Gasproductie, landelijk transport en distributie gas (A)		
Regionale distributie gas (B)		
Olievoorziening (A)		
Internet en datadiensten (B)		
Internet-toegang en dataverkeer (B)		
Spraakdienst en SMS* (B)		
Interconnectiviteit (transactie-infrastructuur voor informatie uit basisregistraties) (B)		

Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Plaats- en tijdsbepaling middels GNSS (B)		
Drinkwatervoorziening (A)		
Keren en beheren waterkwantiteit (A)		
Vlucht- en vliegtuigafhandeling (B)		
Scheepvaartafwikkeling (B)		
Vervoer van personen en goederen over (hoofd)spoorweginfrastructuur (B)		
Vervoer over (hoofd)wegen (B)		
Basisregistraties personen en organisaties (B)		
Elektronisch berichtenverkeer en informatieverstarring aan burgers (B)		

Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Grootschalige productie/verwerking en/of opslag (petro)chemische stoffen (B)		
Opslag, productie en verwerking nucleair materiaal (A)		
Toonbankbetalingsverkeer (B)		
Massaal giraal betalingsverkeer (B)		
Hoogwaardig betalingsverkeer tussen banken (B)		
Effectenverkeer (B)		
Communicatie met en tussen hulpdiensten middels 112 en C2000 (B)		
Inzet politie (B)		
Inzet defensie (B)		
Identificatie en authenticatie van burgers en bedrijven (B)		

Cruciaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Zorg, Jeugdhulp en (Maatschappelijke) Ondersteuning		
Leraren en personeel benodigd op school		
Openbaar vervoer		
Voedselketen		
Transport van brandstoffen		
Inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater		
Inzamelen, transporteren en verwerken van afvalstoffen		
Kinderopvang		
Media en communicatie		
Continuïteit hulpverleningsdiensten		
Noodzakelijke overheidsprocessen		

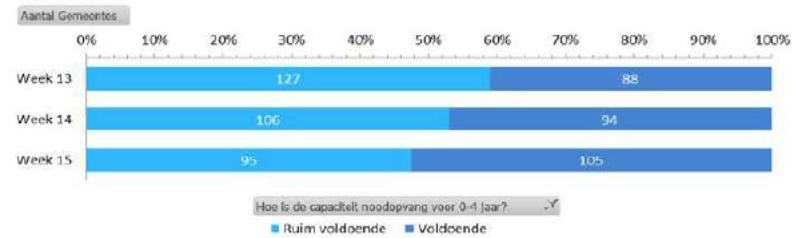

Continuïteit samenleving COVID-19 – Noodopvang onderwijsinstellingen

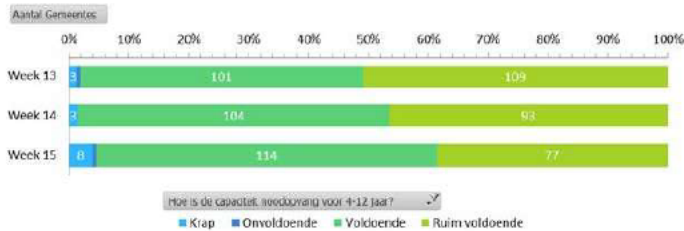
Aantal gemeenten met noodopvang

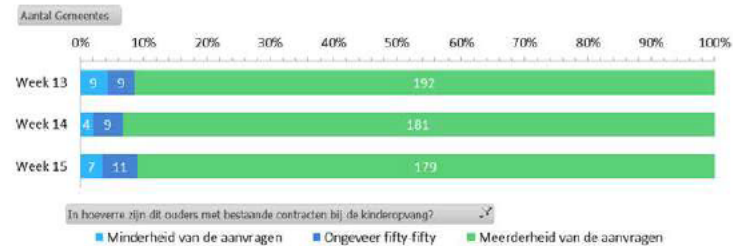
Capaciteit noodopvang voor 0-4 jaar

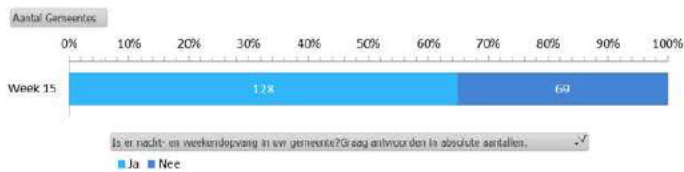
Capaciteit noodopvang 4-12 jaar

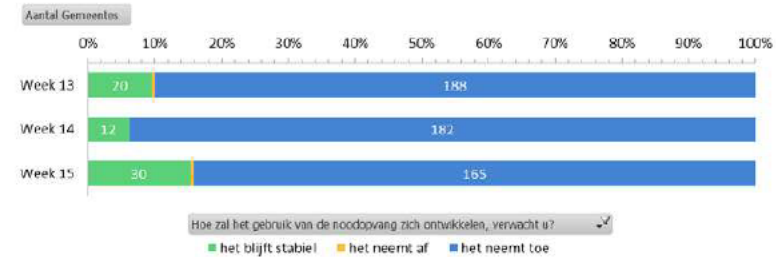
In hoeverre zijn dit ouders met bestaande contracten kinderopvang?

Is er ook vraag naar nacht- en weekendopvang?

Hoe zal gebruik noodopvang zich ontwikkelen?

Belangrijkste cijfers (eerste realisaties)

- Het aantal **WW-aanvragen is na de piek in W13 (23 mrt – 29 mrt) gedaald**. Afgelopen week bedroeg het aantal WW-aanvragen nog maar de helft. Het aantal WW-aanvragen ligt nog wel hoger dan voor corona het geval was.
- Het **aantal WW-uitkeringen** is met name gestegen in de horeca en catering (+224%), bij uitzendbedrijven (+143%), in de cultuursector (+94%) en onder jongeren van 15-25 jaar (+185%).
- Het **consumentenvertrouwen is nog nooit zo sterk gedaald** en historisch pessimistisch over de komende 12 maanden.
- Het aantal pintransacties, de elektriciteitsconsumptie en het ligt aanzienlijk lager. Ook **het aantal uitschrijvingen uit de KvK ligt aanzienlijk hoger**.
- Hoewel het aantal binnengekomen aanvragen voor de NOW afneemt, ligt **het gebruik van de verschillende regelingen hoog**.

Kengetallen economie – Leading indicatoren

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
AEX-index	460 (27 mrt) 629 (19 feb) 504 (7 april)	500 op 21 april	Na een dal van 404 punten lijkt de AEX wat te herstellen. De markt lijkt een recessie al wat te hebben ingeprijsd	
Faillissementen	271 (feb '20) 258 (mrt) 44 (W13) 69 (W14) 86 (W15)	60 (W16, 13-17 apr) 262 (afgelopen 4 weken)	Een daling tov vorige week, maar de trend blijft voorsnog vlak.	Van alle branches had de specialistische zakelijke dienstverlening het grootste aantal faillissementen, gevolgd door de handel. Tussen de aanvraag en het uitspreken van een faillissement kunnen enkele weken zitten, de oploop wordt vermoedelijk later zichtbaar in cijfers,
Autoverkopen	116 dznd (2019K1)	103 dznd (2020K1)	Vooraf 2020K2 zal een sterke daling tonen	Het aantal autoverkopen is ten opzichte van vorig jaar met 11% gedaald. Bron: BOVAG
Inschrijvingen en opheffingen Kamer van Koophandel	Week 6 maart: 6086 inschrijvingen 2763 opheffingen	Week 10 april: 3358 inschrijvingen (aanzienlijk lager dan vorige week) 2635 opheffingen (lager dan vorige week en week ervoor)	Inschrijvingen gaan dalen	Het aantal inschrijvingen per week daalt en de opheffingen stijgen.
Betalingsverkeer: iDeal en pin-transacties	105.000 (W11) 105.000 (W12) 80.000 (W13)	Aantal betalingen: 80.000 (W14, 30 mrt-5 apr)	Het wekelijkse aantal pintransacties is met 25% gedaald. De omzet via pinnen met 20%.	Het aandeel contactloos betalen is met 10% gestegen. Het aantal iDEAL-betalingen in webwinkels lag in W14 45% hoger dan in dezelfde periode vorig jaar, met een totale waarde van €1.3 miljard.
Elektriciteitsconsumptie		Het elektriciteitsverbruik is met omstreeks 20% gedaald tov de periode voor corona, en teruggevallen tot het niveau dat normaal in het weekend gebruikelijk is.		De afgelopen 3 weken is het vrij constant. Dat kan een indicatie zijn dat de economische activiteit voorsnog niet verder daalt. Van de daling in het elektriciteitsverbruik is twee derde door de coronamaatregelen.
Nog geen export/importcijfers, daarom Purchasing Managers Index (PMI) van de belangrijkste handelspartners	In maart: - Eurozone: 29,7 - Duitsland: 35,0 - VK: 36,0 - Frankrijk: 28,9 - VS: 40,9	In april: - Eurozone: 13,5 - Duitsland: 17,1 - VK: 12,9 - Frankrijk: 11,2 - VS: 27,4	Voor de 2 ^e maand op rij een forse daling van ruim 45% in de Eurozone.	De PMI meet de activiteiten van de inkoopmanagers en geldt als de eerste redelijk betrouwbare indicator voor de ontwikkeling van de economie. Een getal lager dan 50 duidt op krimp. Bron: markt

Kengetallen economie – Reguliere indicatoren

*Deze tabel is samengesteld uit de indicatoren die al beschikbaar zijn, of de komende 3 weken gepubliceerd worden.

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
Consumentenvertrouwen	-2 (feb) -2 (mrt)	-22 in april	Zal laag blijven, en mogelijk verder wegzakken (laagste punt ooit was in maart 2013 met -41)	Dit is de grootste daling ooit, maar niet de laagste stand ooit. Over de economische situatie in de komende 12 maanden is men nog nooit zo negatief geweest. Ook de koopbereidheid kreeg een flinke klap, maar ligt voorlopig nog boven de niveau's uit de Eurocrisis.
Producentenvertrouwen	3,7 (feb '20)	0,2 (mrt '20)	Zal verder wegzakken in april	Ongeveer 90% van de respondenten had al gereageerd op de enquête voordat de vergaande maatregelen tegen de verspreiding van COVID (12 maart) van kracht werden.
Aantal werkenden (x1000)	9 057 (feb)	9 040 (mrt)	Zal verder wegzakken	De daling met 17 duizend personen (0,2%) ten opzichte van februari is de grootste sinds 2014. Doordat tegelijkertijd personen zich terugtrokken van de arbeidsmarkt bleef de werkloosheid echter stabiel op 2,9%
Bbp-groei (k-o-k)	K3 2019: 0,4% K4 2019: 0,4%	15 mei is de groei voor K1 2020 beschikbaar	Effect corona zal nog maar beperkt te zien zijn. Vooral voor K2 wordt een forse daling met 10-20% verwacht.	
Afzetprijzen industrie (j-o-j)	2,2% (jan) 0,9% (feb)	30 april is de groei voor maart beschikbaar		
Dagproductie industrie (j-o-j)	0,9% (jan) -1,3% (feb)	8 mei is de productie van maart bekend	Gaat dalen	
Uitvoer (j-o-j)	3,9 (jan) 3,3% (feb)	15 mei is het cijfer voor maart bekend	Gaat dalen	

Liquiditeitsproblemen voor een groeiende groep ondernemers

Financiering (cijfers NvB, Belastingdienst)

Maatregelen	Totale aantallen	Totaal bedragen	Prognose
Uitstel aflossing bij banken	99.000 (90% aanvragen gehonoreerd)	2,4 miljard euro (17 april)	Zal toenemen
Meer kredietruimte bij banken	5000 bedrijven	3 miljard (17 april)	Zal toenemen
Aanvragen belastinguitstel bij Belastingdienst	53.000 ondernemers	€ 1,8 miljard (23 april)	De inschatting is dat mogelijk enkele honderdduizenden ondernemingen hiervan gebruik zullen gaan maken

Actuele onderzoeken (I) – stevige economische krimp verwacht

- Verschillende instanties hebben ramingen gegeven voor de economische groei. De omvang loopt uiteen, **maar er is consensus dat de Nederlandse economie een stevige krimp staat te wachten in 2020.**
- **Het CPB** publiceerde in maart 4 scenario's. De economie krimpt in 2020 met 1,2% tot 7,7% in het zwaarste scenario.
- **Het IMF** (april 2020) verwacht dat de NLse economie in 2020 circa 7,5% zal krimpen.
- De economische bureaus van **de Rabobank en ING** gaan ook uit van een forse krimp. ING verwacht een krimp van 6 tot 8 procent als het virus snel onder controle komt (wat zeer onzeker is). Rabobank verwacht in hun basisscenario een krimp van 5%.
- **Het [Nibud](#)** onderzocht de inkomensterugval. **Bijna 20% van de Nederlanders** **ervaarde in maart een inkomensterugval als gevolg van de coronacrisis.** 21% verwacht die ook in april. Onder hen zijn met name jongeren, zelfstandigen en flexwerkers.

Actuele onderzoeken (II) - Forse klapt verwacht in diverse sectoren; o.a. landbouw, horeca, dienstensector (incl. verhuur) en cultuur

2020	CEP	CPB-scenario			
		1	2	3	4
Toegevoegde waarde (%)					
A-U Alle economische activiteiten (BBP)	1,4	-1,2	-5,0	-7,7	-7,3
		Mutatie t.o.v. CEP, sectorraming Panteia			
A-U Alle economische activiteiten	1,4	-2,6	-6,4	-9,1	-8,7
A landbouw, bosbouw en visserij	0,9	-5,3	-9,7	-14,6	-16,1
B delfstoffenwinning	-11,6	-1,1	-0,6	-0,6	0
C industrie	1,4	-4,7	-7,8	-11,7	-13,3
D-E nutsbedrijven	-0,2	-0,1	-0,8	-0,8	-4,2
F bouw	-2,3	0	-1,4	-3,8	-3,5
G-I handel, vervoer en horeca	1,9	-5	-12,9	-16,6	-14,7
J informatie en communicatie	3,1	0	0	-0,5	-3,2
K financiële dienstverlening	-1,6	-0,3	-1,1	-7,3	-8,8
L verhuur en handel van onroerend goed	2,3	0	-2,8	-5,4	-5,2
M-N zakelijke diensten	1,9	-4	-11,7	-15	-13
O-P overheid	1,1	0	0	0	0
Q zorg	3,7	-1,4	2,1	2,4	3,4
R-U cultuur, recreatie en overige diensten	1,7	-13	-31,4	-33,4	-27,8

Bron: Panteia/CPB

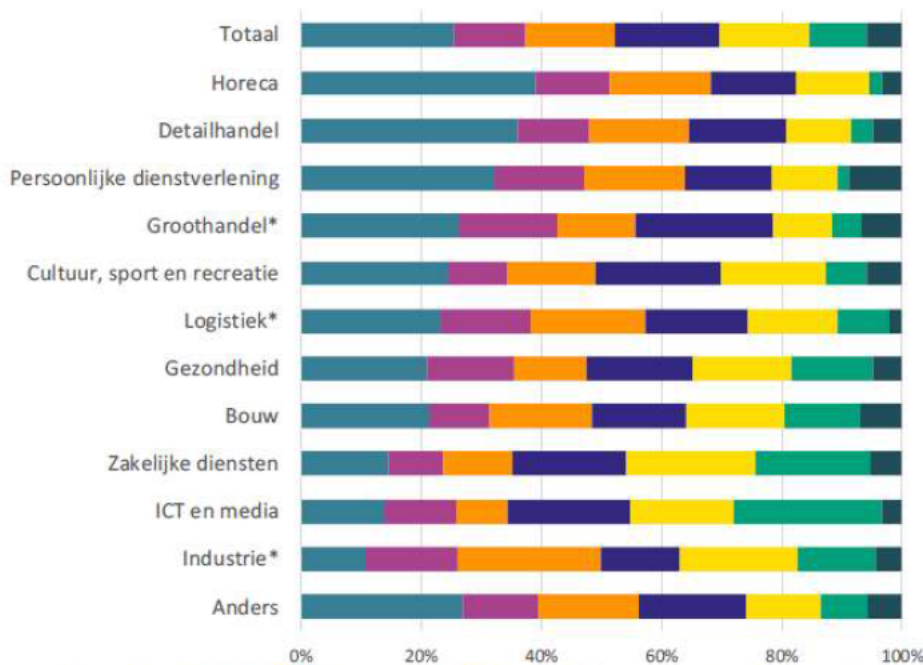

Actuele onderzoeken (III) – Significant aantal bedrijven verwacht in de financiële problemen te komen

Flitspeiling KvK (gemeten vorige week)

Verwachte financiële moeilijkheden variëren per sector

Verwacht je (met jouw bedrijf) in financiële moeilijkheden te komen als gevolg van de coronacrisis?

Top 5 - Belemmeringen of problemen als gevolg coronacrisis

Meerdere antwoorden mogelijk

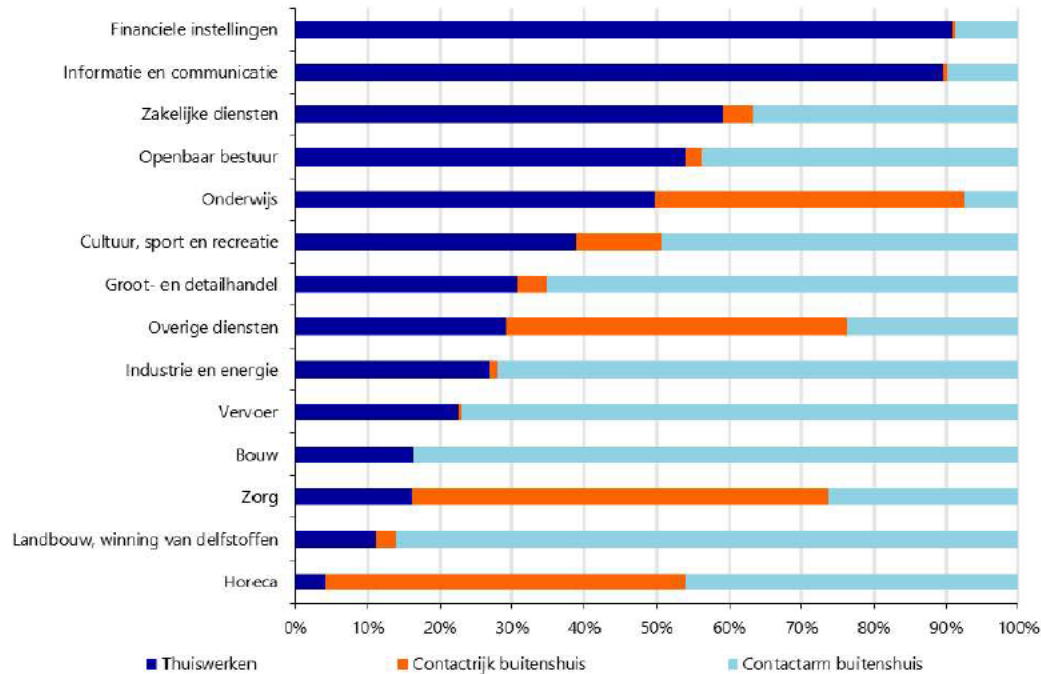
- Ik zit nu al in financiële moeilijkheden
- Ja, binnen 2 weken
- Ja, over 2 tot 4 weken
- Ja, over 1 tot 2 maanden
- Ja, over 2 maanden of later
- Nee, ik verwacht niet of nauwelijks financiële moeilijkheden
- Weet ik niet

Verwacht je (met jouw bedrijf) in financiële moeilijkheden te komen als gevolg van de coronacrisis?

Basis: alle deelnemers aan Flitspeiling 2 (n=3.379)

Actuele onderzoeken (IV) – Bijna 85% van de banen kan op 1,5 m afstand

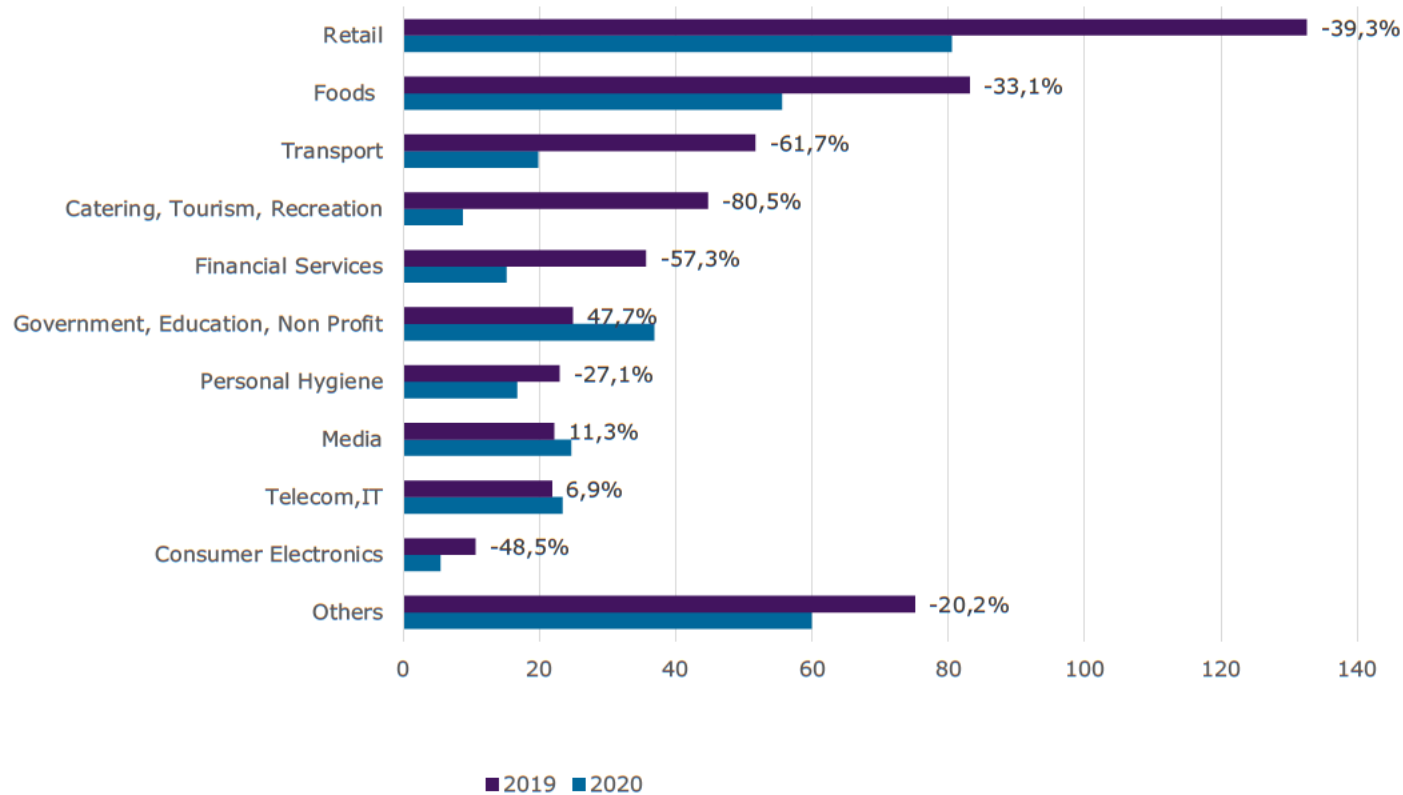
- Rabobank heeft een inschatting gemaakt van het aandeel van de banen in Nederland dat thuis of op minstens anderhalve meter afstand kan worden uitgeoefend.
- Bijna 90% van de economische activiteit in Nederland kan met ten minste 1,5m afstand tot anderen plaatsvinden, waarvan 43%-punt geheel thuis.
- Voor de horeca, zorg en overige dienstverlening (zoals de kappersbranche) is dit problematisch.
- Het percentage banen is redelijk gelijk verdeeld over de veertig regio's.
- **Er is geen rekening gehouden met het effect van de anderhalvemeter economie op de productiviteit.**

	Percentage banen	Percentage bruto toegevoegde waarde
Anderhalvemeter economie buitenshuiswerkend	46%	46%
Anderhalvemeter economie thuiswerkend	38%	43%
Totale anderhalvemeter economie	84%	89%

Actuele onderzoeken (V) – Daling advertentieuitgaven vanwege negatieve verwachtingen behalve bij de overheid

Advertentieuitgaven (van Nielsen) in miljoenen euro's vergelijking 2019 en weken coronacrisis 2020 (data tot 19 april)

Actuele onderzoeken (VI)- daling pintransacties

Waar vinden meer of minder pinbetalingen plaats?

Vershil in aantal transacties op vrijdag 27 maart t.o.v. vergelijkbare dag in 2019

Soort pinlocatie	Vershil
Totaal alle locaties	-35%
Levensbehoeften	-11%
Supermarkten	-8%
Overige voedingswinkels (incl. tabakswinkels)	-14%
Welzijn (drogisterijen, apotheken, etc.)	-37%
Uiterlijk	-84%
Kleding, schoenen, accessoires, sieraden	-81%
Persoonlijke verzorging	-93%
Vrijetijd (spullen)	-30%
Speelgoedwinkels	-24%
Boeken & muziek	-23%
Sport- en fietswinkels	-47%
Elektronicawinkels	-19%
Doe-het-zelf (incl. interieur)	0%
Overige non-food winkels	-21%
Vrijetijd (locaties)	-82%
Cafés & restaurants	-79%
Overig (pretpark, bios, hotels, theater, sportclub, etc.)	-96%
Vervoer	-49%
Tankstations & parking	-42%
Openbaar vervoer	-83%

Bron: ING

pintransacties
nemen in twee
weken toe

Waar vinden meer of minder pinbetalingen plaats?

Vershil in aantal transacties in de week t/m vrijdag 10 april t.o.v. jaar eerder

Soort pinlocatie	Vershil*
Totaal alle locaties	-25%
Levensbehoeften	-3%
Supermarkten	-3%
Overige voedingswinkels (incl. tabakswinkels)	0%
Welzijn (drogisterijen, apotheken, etc.)	-39%
Uiterlijk	-73%
Kleding, schoenen, accessoires, sieraden	-67%
Persoonlijke verzorging	-90%
Vrijetijd (spullen)	-10%
Speelgoedwinkels	-4%
Boeken & muziek	+2%
Sport- en fietswinkels	-28%
Elektronicawinkels	-22%
Wonen	+37%
Bouwmarkten en tuincentra	+64%
Woon- en interieurwinkels	-42%
Overige non-food winkels	-12%
Vrijetijdsbesteding buitenshuis (locaties)	-73%
Cafés & restaurants	-69%
Overig (pretpark, bios, hotels, theater, sportclub, etc.)	-96%
Vervoer	-44%
Tankstations & parking	-36%
Openbaar vervoer	-82%

* Gecorrigeerd voor trend

Actuele onderzoeken (VII) – forse afname verplaatsingen

Bewegingen op basis van locatiedata van google (tot 17 april)

Retail en recreatie
(bijv. winkelcentra
en cafés)

-51%

Plaatsen van
vervoer
(bijv stations)

-59%

Boodschappen en
drogisterij

-10%

Naar het werk

-45%

Arbeidsmarkt (I) - Kengetallen

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
Aantal nieuwe aanvragen WW*	19.757 (W15, 6 apr – 12 apr) 27.014 (W14, 30 mrt – 5 apr) 29.258 (W13, 23 mrt – 29 mrt) 20.007 (W12, 16 mrt – 22 mrt) 6.419 (W11, 9 mrt – 15 mrt) 7.868 (W10, 2 mrt – 8 mrt) 11.028 (W9, 24 feb – 1 mrt)	14.247 (W16, 13 apr – 19 apr)	Vooralsnog onduidelijk.	Het aantal ww-aanvragen schoot omhoog in W12 en piekte in W13. Sindsdien (april) is het aantal ww-aanvragen gedaald. Echter, de aantallen zijn nog steeds hoger dan voor de coronacrisis. Voor de maand maart is een uitsplitsing van ww-uitkeringen naar sector en naar leeftijd mogelijk, zie twee slides hierna. In internationaal perspectief is dit relatief laag , zie de volgende slide.
Aantal nieuwe meldingen ZW*	8.317 (W15, 6 – 12 apr) 12.695 (W14, 30 mrt – 5 apr) 13.319 (W13, 23 mrt – 29 mrt) 19.131 (W12, 16 mrt – 22 mrt) 11.871 (W11, 9 mrt – 15 mrt) 10.674 (W10, 2 mrt – 8 mrt)	7.263 (W16, 13 – 19 apr)	Het is vooralsnog onduidelijk of er weer een piek in ZW-meldingen op gaat treden.	Het aantal meldingen ZW is na een stijging in W12 (16-22 mrt) weer op het gebruikelijke niveau.
Aantal werkenden	9.057 dznd (feb '20) 9.059 dznd (jan '20) 9.028 dznd (dec '19)	9.040 dznd (mrt '20)	Zal afnemen.	Het aantal werkenden is licht gedaald , omdat het aantal baanverliezers groter is dan het aantal baanvinders. Het is te verwachten dat het aantal baanverliezers verder gaat stijgen en dat het aantal baanvinders verder gaat dalen.
Aantal werklozen	274 dznd (feb '20) 284 dznd (jan '20) 302 dznd (dec '19)	273 dznd (mrt '20)	Zal toenemen, met name voor groepen met een flexcontract.	Het aantal werklozen is in maart opvallend genoeg min of meer gelijk gebleven (daling van 1 duizend). Daarmee staat het werkloosheidspercentage (2,9%) op een laagterecord. Een groot aantal baanverliezers wordt niet tot de werklozen gerekend, omdat zij niet beschikbaar of niet recentelijk gezocht hebben naar werk.

De effecten van de coronacrisis zijn beperkt zichtbaar in maart: de werkloosheid is stabiel, maar er is wel een daling van het aantal werkenden zichtbaar. De effecten van de coronacrisis zullen **sterker zichtbaar zijn in april.** Het aantal ww-aanvragen in april is hiervan een voorbode.

* Dit zijn conceptcijfers. Gezien de snelheid van productie is het niet mogelijk een validatieslag te maken. De cijfers zijn evenwel goed bruikbaar om een trend op weekbasis te analyseren.

Arbeidsmarkt (II) - Kengetallen

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
Bijstand	399 dznd (jan '20) 399 dznd (dec '19) 398 dznd (nov '19) 399 dznd (okt '19)		Zal toenemen.	Het aantal bijstandsonvangers wordt vanwege het decentrale karakter van de uitvoering pas na drie maanden na de verslagmaand door het CBS gepubliceerd. NRC peilde bij 32 gemeentes het aantal aanvragen bijstandsuitkering: bij de helft (stijging +50% of meer), bij 3 (geen stijging) en 6 (lichte stijging) in de afgelopen weken.

Het beeld van een grote stijging in het aantal bijstandsaanvragen is waarschijnlijk alleen waar voor bepaalde (grote) gemeenten. Dit beeld is niet representatief voor Nederland.

Arbeidsmarkt (III) – WW-aanvragen, internationaal gezien

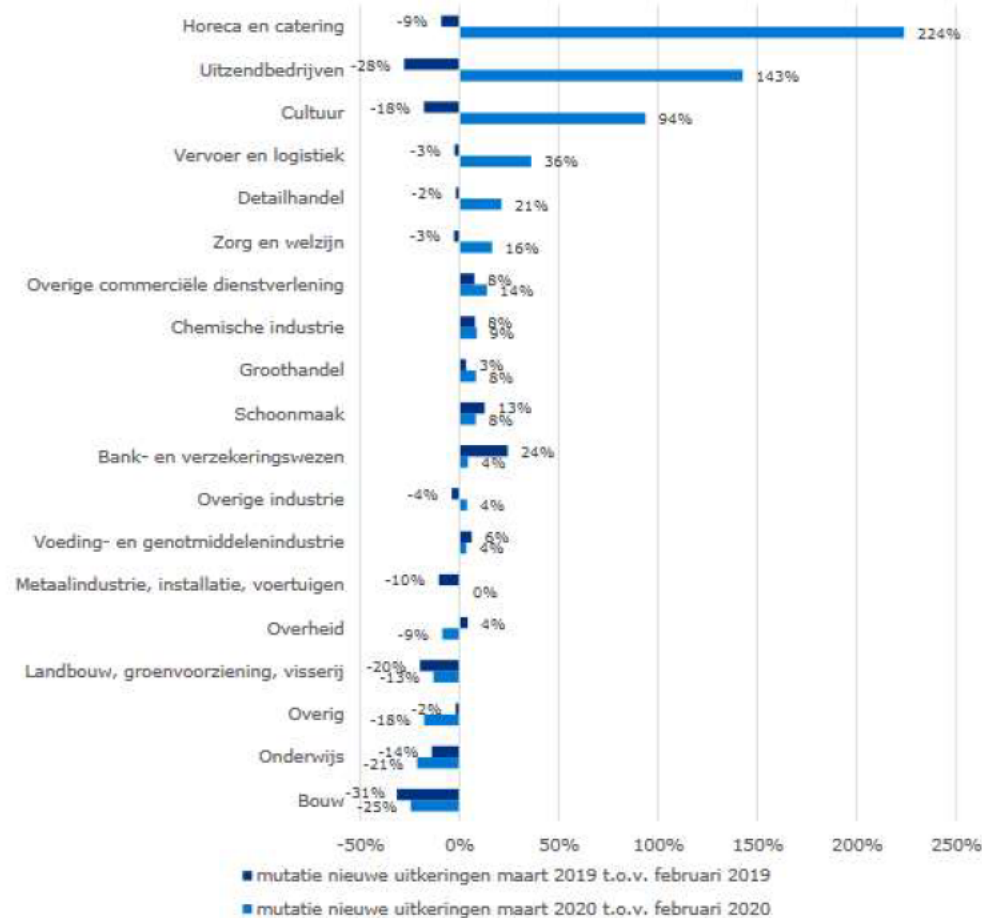
Land	Aantal en vergelijking met pre-coronacijfers
NL	Het aantal ww-aanvragen lag tijdens de piek in W13 (23 mrt – 29 mrt) op omstreeks 30.000 aanvragen, ongeveer drie keer hoger dan wat volgens het UWV normaal is, namelijk 8.300 aanvragen.
VS	In de week van 28 maart waren er ruim 6,5 miljoen werkloosheidsaanvragen. Normaalgesproken zijn er 300 tot 400 duizend aanvragen per week. In de piek van 2009 waren er 700 duizend. De teller staat nu op ruim 26 miljoen aanvragen.
Canada	In de eerste twee weken van april waren er ruim 2,1 miljoen nieuwe claims ingediend. Dat is gelijk aan het jaar '18-'19.
Denemarken	Het aantal nieuwe ww-aanvragen was in W12 (16 – 23 mrt) 3,7 keer hoger dan het jaar daarvoor. In W14 (30 mrt – 5 apr) was dit 2,4 keer hoger.
Noorwegen	In 2020 waren er 365.800 aanvragen ingediend (stand medio april). Dat is aanzienlijk hoger dan in heel 2019 (160.500).
VK	Tussen 16 en 31 maart zijn er 950.000 aanvragen ingediend. Dat is 10 meer dan normaal.

Het aantal ww-aanvragen in Nederland ligt internationaal gezien laag.

Arbeidsmarkt (IV) - WW-uitkeringen lopen op

Nieuwe WW-uitkeringen – maandmutaties naar sector
mutatie maart ten opzichte van februari (in 2019 en 2020)

Nieuwe WW-uitkeringen – maandmutaties naar leeftijd
mutatie maart ten opzichte van februari (in 2020 en 2019)

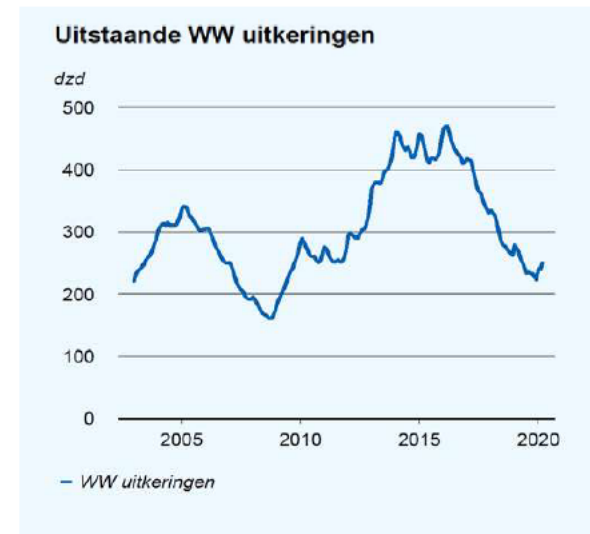
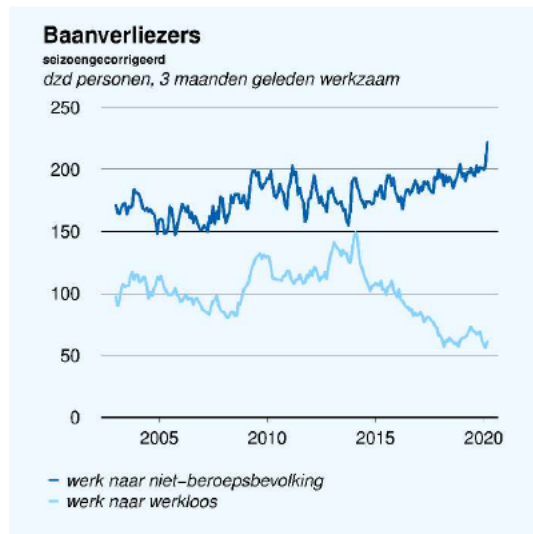
Let op: het aantal ww-uitkeringen in maart is een andere statistiek dan het aantal ww-aanvragen per week.

Het aantal WW-uitkeringen is **met name gestegen in:**

- de horeca en catering (+224%),
- bij uitzendbedrijven (+143%),
- in de cultuursector (+94%) en
- onder jongeren van 15-25 jaar (+185%)

Arbeidsmarkt (V) - Afname werkgelegenheid

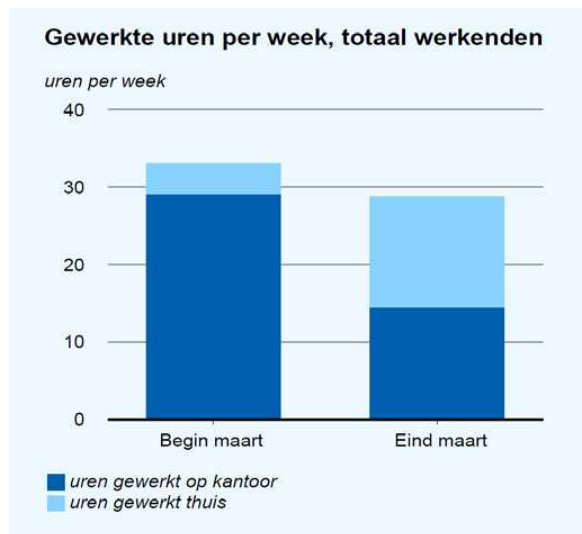
Niveau werkgelegenheid in personen licht afgenomen in maand maart, uitstroom (baanverliezers) begint toe te nemen

Bron: CPB op basis van CBS en UWV.

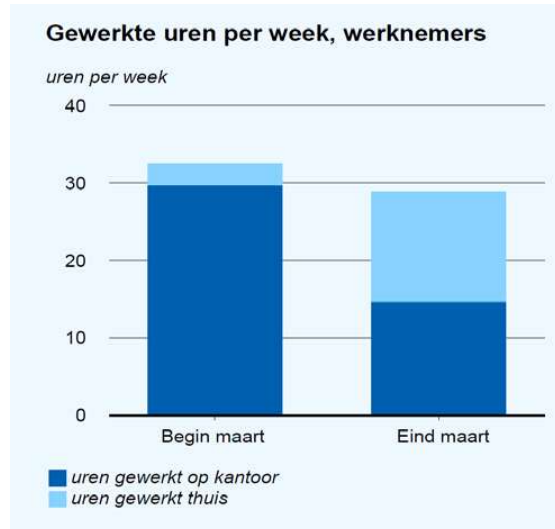

Arbeidsmarkt (VI) - Forse daling gewerkte uren

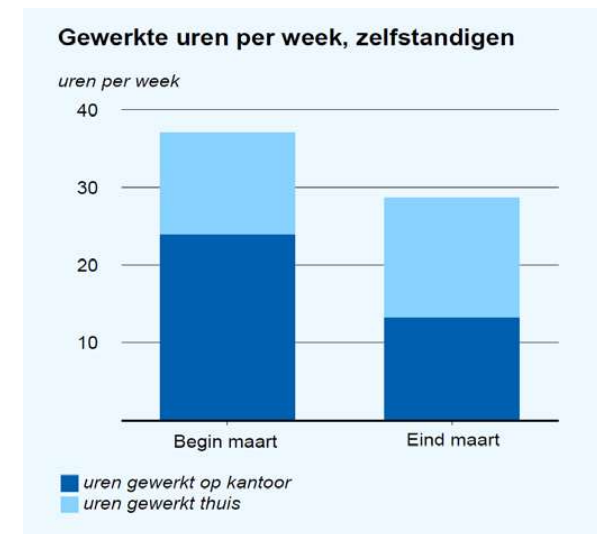
Werkenden: 33,1 naar 28,8 (-13%)

Werknemers: 32,5 naar 28,9 (-11%)

Zelfstandigen: 37,1 naar 28,7 (-23%)

Na de lockdown is vooral een daling bij zelfstandigen zichtbaar.

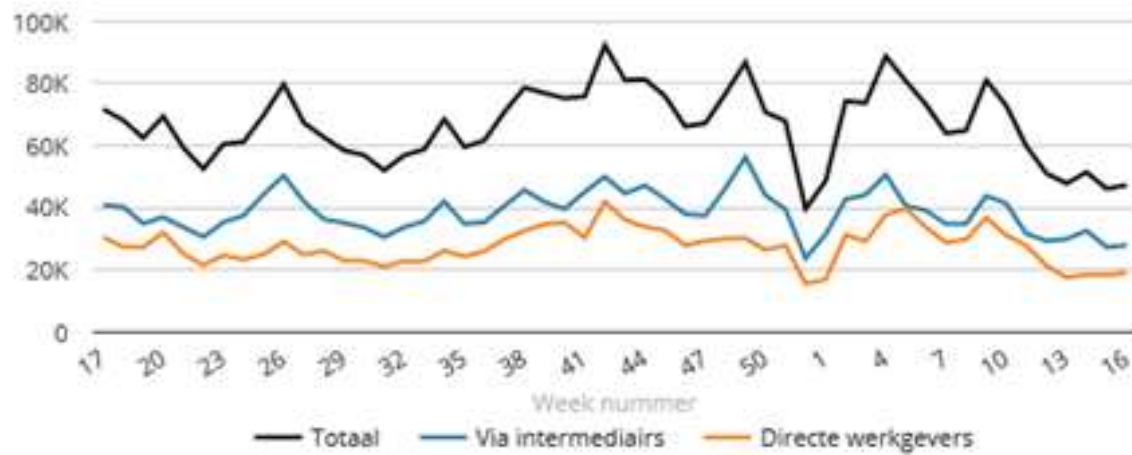
Bron: [Von Gaudecker e.a. \(2020\)](#), LISS-panel, N=2.918.

Arbeidsmarkt (VII) – Daling aantal vacatures

Nieuwe unieke vacatures

(Nederland, laatste 52 weken)

Bron: [Jobfeed](#)

Arbeidsmarkt (VII)- overzicht onderzoeken

Flexwerkers

- FNV schat in dat de banen van omstreeks 800 duizend flexwerkers in gevaar zijn. CNV becijfert dat de helft van de uitzendkrachten, circa 130 duizend, bijna geen werk of geen werk meer heeft.

Vacatures

- Het aantal vacatures op de website van monsterboard is in twee weken gedaald met ongeveer 22%, zo melden [Belfi en Borghans in de ESB](#). Dat is even fors als de daling in het eerste kwartaal van de kredietcrisis. Onderzoek van vacaturesite Indeed en van JobDiggers sluit hier op aan (daling van 23% t.o.v. vorig jaar), vooral in de horeca (-53%) en toerisme (-48%).

Werkomstandigheden

- Bedrijven krijgen tot nu toe nauwelijks boetes als zij hun werknemers niet goed beschermen tegen Corona op de werkvloer. Dit blijkt uit een [inventarisatie](#) van vakbond CNV. [ISZW](#) geeft aan dat sinds 2 maart er 500 meldingen zijn binnengekomen over maatregelen.

Overig

- [Motivaction](#) liet zien dat de baanzekerheid is afgenomen. 64% zegt zeker te zijn van zijn contract. Een week geleden was dat 72%.
- Het [ILO](#) heeft ingeschat dat het aantal wereldwijde werkuren in 2020K1 zal dalen met 6,7%. Dat is het equivalent van 195 miljoen FTE. Voor Europa wordt een grotere daling verwacht, namelijk van 7,8% (gelijk aan 12 miljoen FTE). De raming is sterk afhankelijk van de duur van de pandemie en de impact van maatregelen.

Kengetallen - Internationaal

- **Het IMF verwacht dat het mondiaal bbp dit jaar met 3,0% afneemt, de grootste daling sinds de Grote Depressie.** De daling is in de eurozone (-7,5%) groter dan in de VS (-5,9%), voor China wordt een beperkte groei voorzien (+1,2%). De wereldhandel neemt in 2020 af met 11%. Met een groei van 5,8% in 2021 wordt de daling op wereldschaal al volgend jaar tenietgedaan (hoewel dit niet geldt voor de eurozone).

EU

- **Voorlopige Eurozone PMIs reflecteren de hevige economische impact van COVID-19 in Europa.** De inkoopmanagerscijfers in de dienstensector laten met een PMI van 11,7 een recorddaling zien in april (van 26,4 in maart). De flash PMI voor de maakindustrie komt uit op 33,6 (t.o.v. 44,8 in maart). De composite komt in april uit op 13,5 op het laagste gemeten niveau tot nu toe.

VS

- **Vorige week opnieuw een fors aantal werkloosheidsaanvragen in de VS.** Het aantal claims is met 4,4 miljoen opgelopen, tot 26 miljoen in de vijf weken sinds lockdowns in de VS begonnen. De werkloosheid is hiermee mogelijk al opgelopen tot meer dan 15%. Wel lag het aantal aanvragen voor de derde week op rij lager dan een week eerder. De industriële productie in de VS is met 5,5% afgenomen in maart vergeleken met een maand eerder (-6,4% j-o-j). De omzet van de detailhandel lag 8,7% lager dan in februari (-6,2% j-o-j). PMIs zijn minder laag dan in de Eurozone, met een PMI composite van 27,4 en een PMI dienstensector van 27,0.

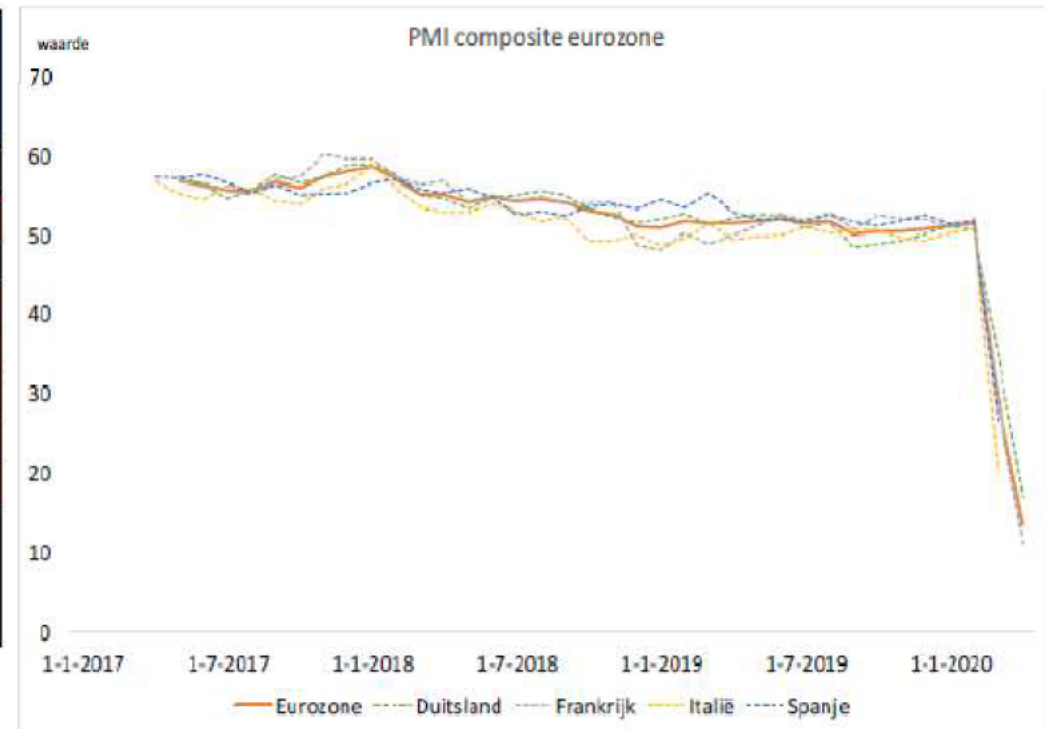
China

- **Het bbp is in het eerste kwartaal met 9,8% gekrompen** ten opzichte van het voorgaande kwartaal (6,8 % j-o-j). COVID-19 maakt hiermee een einde aan een tijdperk van ononderbroken groei dat teruggaat tot eind jaren zeventig.
- De cijfers voor maart zijn veel minder slecht dan die voor januari-februari, **maar het herstel lijkt toch enigszins moeizaam op gang te komen** (o.a. door minder vraag uit het buitenland). Zo was de industriële productie 1,1% lager dan een jaar eerder, tegen een daling van 13,5% in januari-februari. De uitvoer was 6,6% lager in waarde dan een jaar eerder, tegen een daling van 17,2% in januari-februari.

Uitgelicht - Internationaal

	BBP-groei in % jaar op jaar			Werkloosheid als % beroepsbevolking ¹			Inkoopmanagerindex (PMI) > 50 duidt op groei		
	K3 2019	K4 2019	K1 2020	jan	feb	mrt	feb	mrt	apr
VS	↑ 2,1%	⇒ 2,1%	-	↑ 3,6%	↓ 3,5%	↑ 4,4%	↓ 49,6	↓ 40,9	↓ 27,4
China	↓ 6,0%	⇒ 6,0%	↓ -6,8%	-	-	-	↓ 27,5	↑ 46,7	-
Japan	↓ 0,1%	↓ -7,1%	-	↑ 2,3%	⇒ 2,3%	-	↓ 47,0	↓ 36,2	↓ 27,8
VK	⇒ 1,3%	↓ 1,1%	-	↑ 3,9%	-	-	↓ 58,0	↓ 36,0	↓ 12,9
Eurogebied	↑ 1,3%	↓ 1,0%	-	⇒ 7,4%	↓ 7,3%	-	↑ 51,6	↓ 29,7	↓ 13,5
Duitsland	↑ 0,6%	↓ 0,4%	-	⇒ 3,2%	⇒ 3,2%	-	↑ 50,7	↓ 35,0	↓ 17,1
Frankrijk	⇒ 1,5%	↓ 0,9%	-	⇒ 8,2%	↓ 8,1%	-	↑ 52,0	↓ 28,9	↓ 11,2
Italië	↑ 0,5%	↓ 0,1%	-	⇒ 9,8%	↓ 9,7%	-	↑ 50,7	↓ 20,2	-
Nederland	↑ 2,0%	↓ 1,6%	-	↓ 3,0%	↓ 2,9%	⇒ 2,9%	-	-	-
Spanje	↓ 1,9%	↓ 1,8%	-	⇒ 13,7%	↓ 13,6%	-	↑ 51,8	↓ 26,7	-

Uitgelicht – Internationaal – veel vergelijkbare maatregelen

Schematisch overzicht nationale maatregelen EU-27

Soort maatregel	EU LS die maatregel nemen	Achtergrond
Werktijdverkorting	NL, DUI, FRA, ITA, BEL, SPA, DK, ZWE, OOS, IER, LUX, VK, TSJ, HON	
Uitstel fiscale en sociale betalingen (uitstel belastingen en premies ter bevordering liquiditeit ondernemers)	NL, DUI, FRA, ITA, BEL, SPA, DK, OOS, TSJ, GRI, MAL, POL, POR, SLV, SLK, ZWE, EST, LET, LUX, VK, BUL, FIN, IER, LIT, ROE	VB: DUI ziet ook af van handhavingsmaatregelen en verzuimboetes en vergemakkelijkt aanpassen voorlopige belastingaanslagen
Garanties op bedrijfsleningen	Bijna alle EU LS	VB: DUI heeft via staatsbank KfW een operatie van 600 miljard aangekondigd ter garantie van leningen aan bedrijven en ongelimiteerde liquiditeitssteun
Inkomensondersteuning ZZP & MKB	NL, BEL, SPA, ITA, IER, FIN, MAL, POR, TSJ, VK, DK, DUI, FRA, ZWE, POL, LUX, SLV, SLK	POR – voor de werknemers die thuis moeten blijven voor de kinderen en niet kunnen telewerken.
Ondersteuning parttimers	ZWE, OOS	
Tegemoetkomingen Ziekteverzuim	IER, SPA, ZWE, DK, VK, EST, LET, SLV	EST - eerste 3 dagen SLV – alleen voor COVID-19 patienten
Fonds ter compensatie geannuleerde evenementen	DK, SPA, EST, ZWE	
Flexibiliteit in overheidscontracten	FRA, BEL	
Ondersteuning exportbedrijven	ITA, DK, FRA, ZWE, POL, VK, LUX	
Extra FDI screening		
Exit-strategie omringende landen algemeen	BEL, DUI, FRA, ITA, VK, DK, LUX, OOS, SPA, ZWE, ZWI, LIT, TJE	Europese landen hebben vergelijkbare maatregelen genomen, maar er zijn verschillen (striktheid; afdwingbaarheid; looptijd). Voorlopig bieden de exitstrategieën een diffuus totaalbeeld. Afvlakken van besmettingen geldt doorgaans als voorwaarde voor afschaling en testen, apps en mondkapjes zijn middelen die bij een exitstrategie worden overwogen.

11.1
10.2a

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Bedragen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	106.000 aanvragen (W17, 20 - 26 apr) 99.000 aanvragen (W16, 13 - 19 apr) 81.500 aanvragen (W15, 6 - 12 apr)	Stand 20 april: De aanvragen zijn goed voor een voorschot van 1,5 miljard euro. De totale subsidie bedraagt 5,7 miljard euro.	De NOW-regeling is op maandag 6 april gestart. Het aantal aanvragen is vanaf de eerste dag over het algemeen gedaald. Het merendeel van de aanvragen (75.000) werd ingediend in de eerste vier dagen , te weten op 6 april (38.000), 7 april (18.500), 8 april (10.500) en 9 april (8.000). Sindsdien zijn er gemiddeld ongeveer 2.500 aanvragen per dag ingediend. Er zijn tot nu toe ongeveer 7.000 afwijzingen .
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	176.000 aanvragen (22 apr) 88.000 aanvragen (15 apr)* 77.500 aanvragen (8 apr)* 47.500 aanvragen (1 apr)* 11.500 aanvragen (25 mrt)* 250 aanvragen (18 mrt)*		Gemeenten wordt gevraagd wekelijks te rapporteren over het aantal aanvragen voor de TOZO. De steekproef dekt 157 van de 157 bevroegde gemeenten. Daarmee dekt de steekproef 54% van de potentiële aanvragers (780.000 zelfstandigen die het urencriterium halen). De raming van 4 miljard gaat uit van 300.000 aanvragen levensonderhoud en 200.000 aanvragen voor bedrijfskrediet. Van alle potentiële aanvragers in deze gemeenten heeft 42% een aanvraag gedaan. Als de steekproef representatief is voor Nederland, dan is het landelijke aantal aanvragen ongeveer 324 duizend (levensonderhoud <i>en</i> bedrijfskrediet).
Compensatieregeling (TOGS), totaalaantallen	110.000 (16 april)	269 miljoen euro goedgekeurd (67.250 aanvragen)	Op 13 april stond de teller al op 90.000. Uit de flitspeiling van de KvK blijkt dat ondernemers deze regeling het meest relevant vinden.

* Dit zijn conceptcijfers. Gemeenten rapporteren doorgaans totalen op de peildatum, waardoor tussentijdse aantallen minder betrouwbaar zijn.

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
Kinderopvang: Huidige situatie Alleen noodopvang	<u>Vraag:</u> 80.000 kinderen in de (nood)opvang (week 14-17). <u>Aanbod:</u> Er zijn op dit moment voldoende pedagogisch medewerkers beschikbaar. <u>Financiële houdbaarheid sector:</u> Aantal opzeggingen - klein deel v.d. ouders – varieert van enkele opzeggingen tot 50% meer dan normaal - heeft contracten opgezegd. Niet betalende ouders: 1-5% niet-betalende ouders. Dit lijkt niet veel af te wijken van normale tijden.
Kinderopvang: Gedeeltelijke (her)opening scholen en kinderopvang (vanaf 11 mei)	<u>Vraag:</u> De vraag naar de noodopvang is de afgelopen weken sterk toegenomen, van 5-10 % in de eerste weken, naar nu 10 - tot lokale uitschieters van 20.%. Dit is gegeven de capaciteit nog wel realiseerbaar. De verwachting is dat dit percentage de komende weken nog wat zal stijgen. <u>Aanbod:</u> Op het moment dat de scholen en kinderopvang weer opengaan komt er meer druk te staan op de het personeel in de kinderopvang, doordat PM-ers weer ingezet worden in de reguliere kinderopvang en daarnaast ook ingezet worden voor de noodopvang. Ook zal een deel van de PM-ers niet kunnen werken door ziekteverschijnselen. We zijn in gesprek of dit tot problemen leidt. Risicofactor: - als de afstemming tussen scholen en buitenschoolse opvang niet goed verloopt, en die signalen krijgen we op dit moment, dan kunnen de opvangorganisaties niet garanderen dat ze de schoolgaande kinderen kunnen opvangen. - Afname personele capaciteit door toename ziekteverzuim en/of toenemend aantal medewerkers wat weigert te werken. Als aan één of meerdere van de risicofactoren opgaat, staat de indicator op vanaf 11 mei op rood <u>Financiële houdbaarheid sector:</u> De compensatieregeling loopt door tijdens de periode van gedeeltelijke opening. Dit verkleint het risico dat ouders hun contracten opzeggen of de betaling stomen

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Bedragen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
De schuldhulpverlening	Verzoeken tot toelating WSNP: 334 (Jan '20) 275 (Feb '20) 201 (Maart '20)		Toelating WSNP: daling van de instroom in maart 2020 t.o.v. februari 2020 en een meer dan halvering t.o.v. maart 2019. instroom stagneert, omdat de rechtbanken alleen urgente gevallen behandelen. Wanneer dit wordt opgeheven is de verwachting dat het aantal gaat stijgen. Update enquête NVVK: 16% van de gemeenten/instellingen schuldhulpverlening heeft een stijging van het aantal aanmeldingen schuldhulp, 44% een daling. Cijfers lastig te interpreteren. Komt mogelijk door wegvallen fysiek contact loketten maar ook effect van noodmaatregelen (NOW/TOZO).
Aanvragen voor ondersteuning uit het calamiteitenfonds Voedselbank Nederland	5 aanvragen (9 april) 7 aanvragen (16 april) 9 Aanvragen (23 april)	Subsidieverstrekking van € 4mil calamiteitenfonds	Nederlands Dagblad : Voorzitter Voedselbank NL voorspelt dat de voedselbanken door de coronacrisis extra klanten krijgen,. Bij het huidige aantal van 151.000 klanten, komt dat neer op tienduizenden extra bezoekers. Totaal aantal voedselbanken NL: 170.
BMKB-C	800-1000 (16 april)	250-350 mln verstrekt	Cijfers NvB, maar die lopen nog wat achter. 177 miljoen als bindende offerte met een gemiddeld aanvraagbedrag van EUR 130.000,- Nog niet operationeel
GO-C	1000-1200 in pijplijn	Gaat om vele miljarden aan extra krediet	
Qredits	5140 aanvragen tot uitstel van betaling (17 april)	88% van de subsidie van € 4 miljoen is gebruikt	De meeste uitstelverzoeken zijn in de zorg, detailhandel en horeca. Van de 6000 ondernemers waar budget voor is hebben 4391 ondernemers in totaal op 17 april (tot 3 april 4025 en week ervoor 3533) uitstel gevraagd. Het aantal aanvragen vlakkt af.
Regeling cultuursector			
Regeling landbouw (o.a. sierteelt)			

Caribische delen van het Koninkrijk per land

Maximaal controleren (incl. zorg kwetsbare personen)	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
Aantal positief geteste mensen totaal (sinds gisteren)	2	2	2	14	100	73
Aantal ziekenhuisopnamen actueel (cumulatief)	0	0	0	1 (3)	4 (13)	7* (19*)
Aantal patiënten op IC actueel (cumulatief)	n.v.t.	n.v.t	n.v.t.	1 (2)	2 (3)	4* (12*)
Aantal patiënten overleden totaal (sinds gisteren)	0	0	0	1	2	12
Beschikbaarheid IC bedden voor Corona						
Beschikbaarheid zorgpersoneel						
Beschikbaarheid hulpmiddelen						
Testcapaciteit						
Continuïteit acute zorg in de regio						
Interinsulair patiëntenvervoer						
Continuïteit meest vitale processen	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	St. Maarten
Openbare orde en veiligheid						
Grenstoezicht						
Opvang migranten						
Voedselvoorziening						
Transport van en naar eilanden (vracht)						
Nutsvoorzieningen (water, gas, elektra)						
Noodzakelijke overheidsprocessen						

Caribische delen van het Koninkrijk per land

Sociaal-economische kengetallen	Bonaire	Sint Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
Aantal binnenkomende toeristen - Februari - Maart - April (peildatum)				April: 0	April: 0	April: 0
Raming BBP (incl. bron)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.			
Raming liquiditeitspositie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.			
Deviezenreserve	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.			
Aantal faillissementen (peildatum)						
Aantal werklozen geregistreerd (peildatum)	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	(nog) niet beschikbaar	(nog) niet beschikbaar	(nog) niet beschikbaar
Aantal aanvragen onderstand corona-gerelateerd	8 totaal BES (nieuwe aanvragen week 15)					
Instream vreemdelingen geregistreerd		-	-			-
Aantal kinderopvang cruciale beroepen	219	0	0	-	-	-
Aantal personen met loondervingsuitkering	2073	155	82	-	-	-
Aantal aanvragen noodloket ondernemers	Gaat deze week open			-	-	-
Aantal uitstel van belastingbetaling	600			-	-	-
Aantal aanvragen BMKB en GO-regeling	0	0	0	-	-	-
Aantal aanvragen Qredits (uitstel van aflossing)	27	Volgt z.s.m.	Volgt z.s.m.	-	-	-

Caribische delen van het Koninkrijk per land

Bijstandsverzoeken	Bonaire	Sint Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	St. Maarten
Aantal ontvangen	5	6	6	9	6	8
Aantal afgedaan	2	4	3	7	6	6
Aantal toegekend	2	3	2	6	5	5

Maatschappelijke effecten	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	St. Maarten
Draagvlak voor aanpak/maatregelen						
Opvolging: Houden mensen zich aan de maatregelen?						
Handhaafbaarheid						
Signalen van maatschappelijke onrust/openbare-ordeproblemen						
Impact van maatregelen op de samenleving						

N.B.: de Landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn primair zelf verantwoordelijk voor de te nemen (mitigerende) maatregelen in het kader van COVID-19.

Maatschappelijk effect

Maatschappelijke ontwikkelingen	Huidig
Draagvlak voor maatregelen in de samenleving	- Risico op maatschappelijke onrust door toenemende ongelijkheid onder burgers en bedrijven ten aanzien van werkloosheid, financiële steun (verkrijgen kredieten, steunpakketten), veilige publieke omgeving en werkomgeving (beschermingsmiddelen, testen), gebrek onderwijs aan kwetsbare scholieren, besmettingen verzorgingstehuizen. - Onrust wordt verder gevoed indien (het gevoel heerst dat) steun ongelijk wordt ontvangen, of door onvoldoende draagvlak voor afgezwakte maatregelen. - Continue druk op geloofwaardigheid van overheid, experts en maatregelen. Zowel het kabinet als het OMT krijgt vanuit verschillende maatschappelijke geledingen (onderwijs, zorg, MKB) forse kritiek. De maatregelen zouden te weinig rekening houden met de gevaren voor de onderwijs- en zorgmedewerkers. De maatregelen zouden te veel medisch gefocust zijn en te weinig aandacht geven aan andere belangen.
Opvolging: Houden mensen zich aan de maatregelen?	- Maatregelen worden over algemeen breed nageleefd, maar vergeleken met een paar weken geleden lijken burgers het minder nauw te nemen met maatregelen. Voor de geloofwaardigheid van en draagvlak voor het beleid is het cruciaal dat toezichthouders in de publieke ruimte zich ook houden aan de overheidsmaatregelen (geen handen schudden én 1,5 meter). Komende ramadan (23/4 e.v.) werkt mogelijk extra verzwarend. - Nu tot 1 september alle grote evenementen, voetbalwedstrijden en festivals zijn afgelast zullen sommige groepen jongeren zich mogelijk gaan vervelen, wat hun bereidheid om zich aan de maatregelen te houden mogelijk zal verminderen.
Handhaafbaarheid	- Aandacht voor groepen (jongeren) die maatregelen niet naleven. - Door langere duur van maatregelen kan, bij afname bereidheid tot opvolging, meer druk komen op handhaving. - Indien onduidelijkheid bestaat over hoe (versoepelde)maatregelen dienen te worden geïmplementeerd kan meer druk komen op handhaving.
Signalen van maatschappelijke onrust/OOV-problemen	- Diverse onderwijsvakbonden uiten zorgen over het opengaan van scholen. Ook een deel van de ouders uit zijn zorgen. 80% van de schooldirecteuren is voor opening. - Teleurstelling dat verpleeg- en bejaardenhuizen voorlopig op slot blijven. Dit kan tot onrust leiden. - Aanhoudend tekort aan persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) in frontlinie-beroepen leidt tot steeds meer kritiek. - Voortdurende discussie invoering 'corona-apps': gevoed door politieke en maatschappelijk zorgen, kritiek van experts en landelijke media over stopzetten van ontwikkeling van de apps.
Impact van maatregelen op de samenleving	- Groeiend besef van nieuwe realiteit over 1.5m-samenleving en zorgen over negatieve sociaal-maatschappelijke en economische vooruitzichten. - Grootste daling in het consumentenvertrouwen in één maand in de geschiedenis. - Toenemende onrust over gevolgen binnen diverse economische sectoren, waaronder horeca en cultuursector. - Onrust en ongemak binnen onderwijssector, ten aanzien van gezondheid, leerachterstanden en druk op ouders met thuisblijvende kinderen. - Hernieuwde aandacht voor sterk oplopende achterstanden reguliere zorg leidend tot additionele sterfgevallen (schaduwcrisis).
Sociale-psychologische impact	- Aantal Nederlanders dat persoonlijk geraakt wordt door COVID-19 neemt toe. - Frontliniersonpersoneel kan te maken krijgen met overbelasting en traumatische ervaringen, wat kan leiden tot burn-outs en PTSS. - De versoepeling van maatregelen voor bepaalde groepen (jongeren) vergroot gevoelens van ongelijkheid en doet dit een extra beroep op mentale weerbaarheid van kwetsbare groepen die niet onder versoepeling vallen.
Hoe wordt totaalpakket maatregelen ervaren en waar zitten knelpunten?	- Economische steunmaatregelen nemen in belang toe (wie krijgt wel steun, wie niet, hoe lang, hoe veel). Horeca en cultuursector voelen zich hierin achtergesteld. - Versoepelen of verlengen van maatregelen in Europese landen kan druk zetten op discussie over duur en omvang van Nederlandse maatregelen. - Wankel evenwicht verlengen maatregelen of juist versoepelen: risico op groeiende ontevredenheid samenleving en afname draagvlak versus situatie waarin burgers grenzen van maatregelen verder gaan opzoeken bij te grote versoepeling. (Internationale) wetenschappelijke discussie over COVID-19 zal voortduren, binnenlandse en buitenlandse kritiek op gevoerd crisisbeleid zal niet verdwijnen.
Signalen van neveneffecten van de maatregelen	- Aanhoudende zorgen over diverse schaduwcrises (economie, zorg, onderwijs) - Aanhoudende angst dat verdringing in de gezondheidszorg zal leiden tot sterfgevallen die niet veroorzaakt zijn door Covid-19.

Maatschappelijk effect (vervolg)

Internationaal	Was	Huidig	Toelichting aandachtspunten
Rode draad van besluiten van landen/internationale instanties	11.1	11.1	
Impact van maatregelen en adviezen Nederland op andere landen	[Redacted] - Zeker stellen repatriëring, medisch transport en goederenvervoer bij maatregelen vliegverkeer. [Redacted] - Zorgen over toerisme uit buurlanden. [Redacted] 11.1 10.2a	[Redacted] - In afwegingskader vliegverboden wordt dit geborgd en is aandacht voor actief vooraf informeren landen waarvoor vliegverboden gelden. - Kamerbrief maatregelen vliegverkeer 9/4 zoekt aansluiting met Europees vliegverbod (tot 15/5). - Communicatie ingezet om toerisme naar NL te voorkomen. In nauw overleg met buurlanden. - Ministeries stemmen communicatie over derde landen met BZ af.	- Maatregelen in meeste EU-landen gelijkgetrokken; bijvoorbeeld door sluiting scholen (22 LS), sluiting van openbare gelegenheden, zoals restaurants/café's (23 LS) en inperking bewegingsvrijheid. - Beeldvorming internationaal: NL heeft zich gecommitteerd aan het helpen van andere LS, inclusief bereidheid extra geld ter beschikking te stellen om directe effecten pandemie het hoofd te bieden: Europees steunpakket 9/4
Impact van maatregelen en adviezen andere landen op Nederland	- Sluiting grenzen en vliegverboden in veel landen bemoeilijken terugkeer gestrande NL reizigers. - Nauw overleg met BEL en DUI over grensoverschrijdende kwesties en grensproblematiek.	Convenant Bijzondere Bijstand Buitenland overeengekomen en in uitvoering. 25.000 personen ingeschreven. 22 repatriëringsvluchten uitgevoerd met ongeveer 8400 NL'ers en 1350 EU-burgers aan boord. Nog enkele vluchten in planning. Postennetwerk actief betrokken bij mogelijk maken repatriëring.	
Benodigde internationale inzet en steun	- Noodzaak van levering van medische apparatuur en hulpmiddelen - Het aantal steunverzoeken van 3e landen aan NL v.w.b. de levering van medische goederen neemt gestaag toe.	- Postennetwerk wordt ingezet bij faciliteren internationale aankopen. - Steunverzoeken op haalbaarheid qua goederen, gebruik/inzet in NL en politieke opportuniteit worden beoordeeld. Taakgroep NCTV, VWS, BZ, MinDef, LOCC, ICJ werd opgezet.	
Geopolitieke ontwikkelingen die van invloed zijn	- Europese samenwerking aanpak Corona Crisis relevant voor Economische pijler in NL (discussies vijfhoek). - Impact COVID crisis op Internationale Handel.	- BZ coördineert voorbereiding dossiers Europese vergaderingen en levert input voor project Fin/Ec maatregelen. - Ontwikkelingen Internationale Handel worden gemonitord door BZ en dienen als input voor project Fin/Ec maatregelen.	

Vergelijking exit-strategie internationaal

Land	Maatregelen	Exit-strategie	Rode draad
België	Maatregelen t/m 3 mei. In veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse, maar wel strikter en dwingender.	Afschaling sinds 16 april (bouwmarkten; tuincentra; bezoek verpleeghuizen). Op 24 april presentatie exitstrategie. Pragmatisch: geleidelijk afbouwen vanaf 4 mei; bijsturen o.b.v. voortschrijdend inzicht; herinvoeren opgeheven maatregelen mogelijk.	• Inmiddels zijn of worden in veel omringende landen exitstrategieën zichtbaar. • Belangrijke onderliggende afwegingen voor zulke strategieën zijn veelal volksgezondheid en economie. • Iom leeft de opvatting dat een exit een veelomvattende, samenhangende en gefaseerde aanpak verlangt. • Overall is de boodschap dat de terugkeer naar 'een nieuw normaal' geleidelijk gaat en lang duurt. • Menig exitstrategie noemt testen, apps, mondkapjes en afstand houden als belangrijke middelen. • Tegelijk verschillen de exitplannen – en zeker hun uitvoering – nogal per land. • Enkele landen hebben een brede, uitgewerkte aanpak gepresenteerd en zijn begonnen die uit te voeren. • Andere landen zijn voorzichtig begonnen met een enkele afschalingsmaatregelen. • Weer andere landen overwegen nog hoe en wanneer zij moeten beginnen met afschalen. • Net zoals bij de beperkende maatregelen komen exitstrategieën steeds op nationale basis tot stand.
Duitsland	Maatregelen t/m 3 mei. In veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse.	Afschaling sinds 20 april (non-foodwinkels; kappers; BO; VO). Geen (echte) exitstrategie. Exit vraagt veelomvattende, samenhangende, gefaseerde aanpak; gaat geleidelijk; duurt lang.	
Frankrijk	Maatregelen t/m 10 mei. Onvergelijkbaar met Nederlandse, want veel strikter en dwingender	Geen afschaling. Op 27 april presentatie exitstrategie. Geleidelijke afbouw maatregelen v.a. 10 mei. Veel maatregelen (deels) handhaven tot zeker 15 juli. Evt. geografische fasering (minder getroffen regio's eerst).	
Denemarken	Maatregelen t/m 10 mei. In veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse.	Afschaling sinds 15 april (kinderopvang; BO; contactberoepen). Nog geen (echte) exitstrategie. Evt. na 10 mei meer ruimte voor kleine ondernemingen (w.o. horeca)	
Zweden	Niet of nauwelijks overheidsmaatregelen, Veel vrijblijvende overheidsadviezen.	Overheid vertrouwt sterk op eigen verantwoordelijkheid burgers en bedrijven (zelfregulering). Wel groeiende kritiek, zeker nu dodental oploopt, i.h.b. in verpleeghuizen.	
Zwitserland	Maatregelen t/m 26 april. Zijn in veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse.	Exitstrategie gepresenteerd op 16 april. Veelomvattende, samenhangende afbouw in 3 fasen v.a. 27 april. Voor elke nieuwe fase check op haalbaarheid. Op deze wijze geleidelijke opening/hervatting: non-foodwinkels; BO; VO; musea; e.d. Binnenkort versoepeling samenscholingsverbod verwacht.	

Maatschappelijk effect (vervolg)

Communicatie en media		Toelichting aandachtspunten
Draagvlak voor narratief	• Uit flitspeiling komt naar voren dat er afnemend begrip is voor de maatregelen van de overheid. Er is vertrouwen in de informatievoorziening vanuit de overheid.	
Mediabeeld: welk frame is prominent? Welke gamechangers?	• Focus van de media ligt, vooral op de discussie rondom de invoering van een app t.b.v. contactonderzoek, het gebruik van mondkapjes, de (schrijnende) situaties in zorg- en verpleeghuizen, en het onderzoek waaruit blijkt dat groepsimmunitet nog ver weg is waardoor het belang van het snel vinden van een vaccin toeneemt. • Verder veel aandacht voor de toekomstige anderhalvemetersamenleving en -economie en welke impact dat heeft voor met name scholen, het ov, het bedrijfsleven (zoals horeca) en de culturele sector.	
Signalen van desinformatie	• [Redacted]	11.1 10.2a

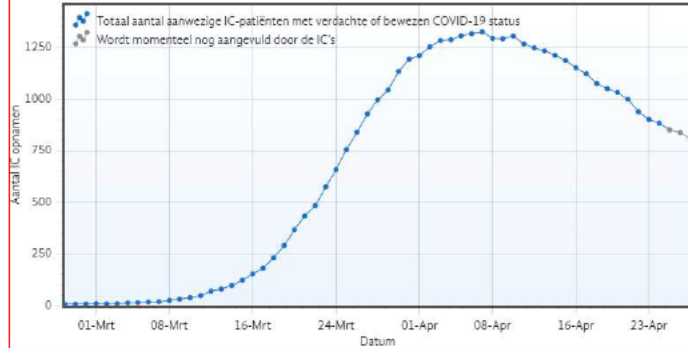
TLP: AMBER

Landelijk beeld (hoofdlijnen)

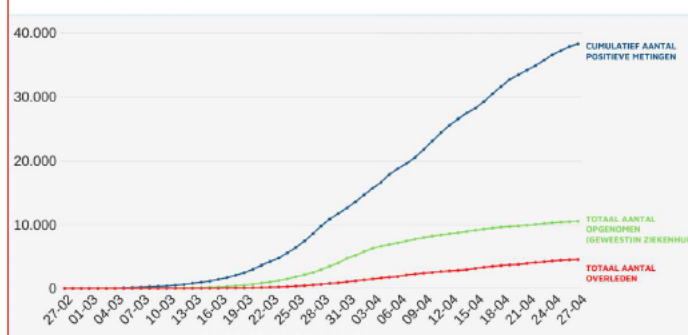
- Besmettingen (RIVM, 27 april):
  - Het totaal aantal positief geteste patiënten: **38.245 (+400)**
  - Het totaal aantal gemelde patiënten opgenomen (geweest) in het ziekenhuis: **10.521 (+65)**
  - Het totaal aantal gemelde overleden patiënten: **4.518 (+43)**
- Momenteel **809 (-92)** patiënten op IC's.

Aruba	100	+3	bevestigde gevallen
Curaçao	14		bevestigde gevallen
Sint Maarten	73	+5	bevestigde patiënten
o Saint Martin:	38	+1	bevestigde patiënten
Saba	2		bevestigde patiënten
Bonaire	2		bevestigde patiënten
Sint Eustatius	2		bevestigde patiënten

Totaal aantal aanwezige COVID-19 patiënten op IC per dag

ONTWIKKELING COVID-19 BESMETTING IN NEDERLAND

LOT-C Nalevingsmonitor

versie 9 april (SvdLJK)

maats van naleving van de R(0)-richtlijnen en noodverordening met geleverd

1	goed	
2	redelijk	
3	slecht	
0	n.v.t.	

De Ramadan loopt van + donderdag 23 april t/m + zaterdag 23 mei 2020.

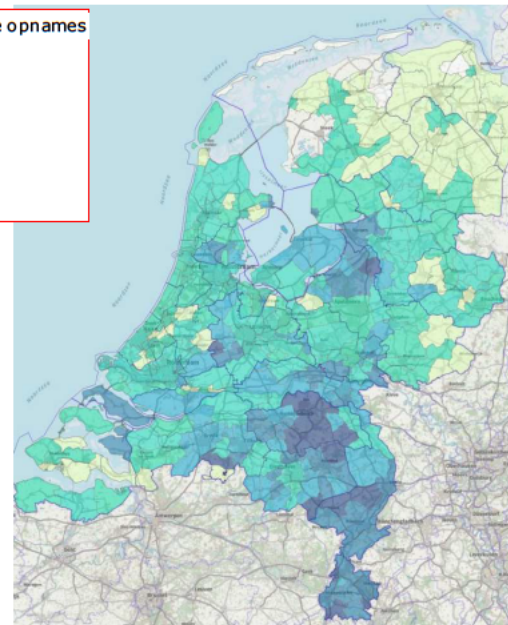
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Zaterdag 25 april 16:00 uur																									
Jeugd (overlast)	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	
Woonboulevards/Shoppingcentra/Tuincentra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Milieustraten	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Parken / Natuurgebieden	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Stranden	1	1	1	9	1	1	1	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Grens (België + Duitsland) / Toegangswegen	1	9	1	1	1	1	1	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Overige drukke locaties	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Zondag 26 april 16:00 uur																									
Jeugd (overlast)	1	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	
Woonboulevards/Shoppingcentra/Tuincentra	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Milieustraten	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Parken / Natuurgebieden	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Stranden	1	1	1	9	1	1	1	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Grens (België + Duitsland) / Toegangswegen	1	9	1	1	1	1	1	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Overige drukke locaties	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

Aantal COVID-19 gerelateerde ziekenhuisopnames per 100.000 inwoners afkomstig uit de gemeenten:

- Geen gemelde opnames
- < 10
- 10 - 30
- 30 - 50
- 50 - 100
- 100 - 150
- > 150

Nalevingsmonitor

- Het algemene beeld is dat zondag wat drukker was dan zaterdag. De afstand tot elkaar wordt overwegend goed in acht genomen
- De jeugd wordt zondag minder specifiek aangehaald
- Het is rustig op de stranden en op het water (Kustwacht)
- Langs de grens is het beeld redelijk, in Limburg staan files aan de grens (Kmar)
- Zie voor nadere detail de volledige nalevingsmonitor hiernaast.

Omgevingsanalyse

- De noodverordening waarmee de veiligheidsregio's verregaande bevoegdheden hebben gekregen, gaat in tegen de Grondwet volgens hogleraren staatsrecht.
- De spoedwet op het terrein van Justitie en Veiligheid treedt vandaag in werking. Deze tijdelijke wet treft een aantal voorzieningen die noodzakelijk zijn i.v.m. de uitbraak van COVID-19.
- Nederlandse gevangenisstromen langzaam leeg door de coronacrisis.
- Premier Rutte krijgt steeds meer kritiek over de aanpak van de coronacrisis. "Straks ligt de economie zelf aan de beademing", klagen werkgevers.
- Het kabinet start een campagne met een oproep om huiselijk geweld te melden. Hoewel iedereen massaal thuis zit, blijft het aantal meldingen van huiselijk geweld gelijk.
- Onwillige ouders grijpen ook de coronacrisis aan om de omgangsregeling bij vechtscheidingen niet na te leven
- De 27 Europese regeringsleiders zijn het donderdagavond eens geworden over een steunpakket van zo'n 540 miljard euro dat per 1 juni in werking moet treden.
- Zondag is een groep in Marokko gestrande Nederlanders teruggekeerd naar Nederland. Er zitten nog z'n 3.000 Nederlandse toeristen en Marokkaanse Nederlanders vast in Marokko.

Staan er onjuistheden in het beeld, mis je iets of heb je cruciale nieuwe informatie? Neem dan contact op met het LOT-C via [@minjenv.nl](mailto:info@minjenv.nl).